

Anarhistička biblioteka

Anti-Copyright

Evo jednog pisma, kakvo se više ne piše

Guy Debord

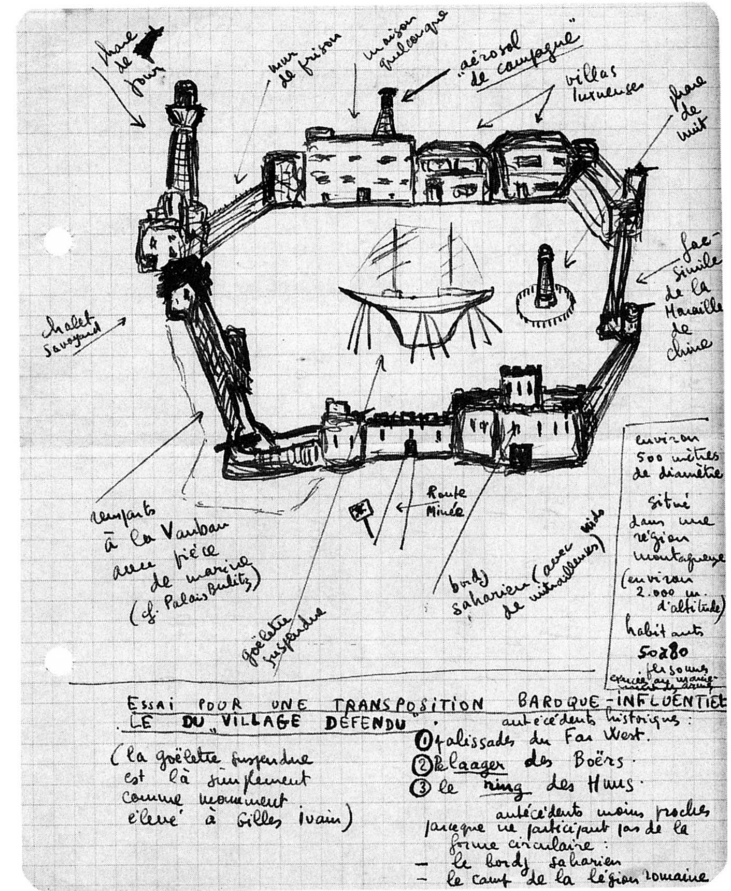
Guy Debord

Evo jednog pisma, kakvo se više ne piše
1953.

Guy Debord, „Voilà une lettre comme on n'en fait plus“,
Lettre à Ivan Chtcheglov, (23) novembre 1953,
Oeuvres, Gallimard, Paris, 2006, str. 113–118.
Preveo i priredio : Aleksa Golijanin, jul 2017.
<http://anarhija-blok45.net1zen.com>

anarhisticka-biblioteka.net

1953.

„Piranezi (Giovanni Battista Piranesi) je psihogeograf po svojim stepeništima.

Klod Loren (Claude Lorrain) je psihogeograf po načinu na koji deo palate sučeljava s morem.

Poštar Ševal (Ferdinand Cheval) je psihogeograf u arhitekturi.

Artur Kravan je psihogeograf u brzim prolascima.

Žak Vaše je psihogeograf u odevanju (...)

Andre Breton je naivni psihogeograf u susretima“, itd.

b) U dnu stranice, pod oznakom 1) i s napomenom „ZAPANJUJUĆE“, Debor objašnjava (ako sam dobro protumačio rukopis) da je taj natpis video na nekom transformatoru u Kanu, u aprilu 1950, istog dana kada je čuo vesti o skandalu u Notr Damu (9. IV 1950; videti finale teksta „Pleme“, iz bukleta *Veliki Potlač*).

Četvrti list

SKICA TRANSPOZICIJE „UTVRĐENOG GRADA“, U BAROKNOM STILU

(Essai pour une transposition baroque-influentielle du „Village défendu“)

U dnu stranice, levo, ispod naslova crteža, Debor objašnjava da škuna („goëlette“) postavljena u centar utvrđenja, predstavlja „spomenik podignut u čast Žila Ivena“.

(kraj pisma)

Sadržaj

<i>Prvi list</i>	5
<i>Drugi list</i>	8
<i>Napomena</i>	11
<i>Treći list</i>	11
<i>Četvrti list</i>	14

a) Odlomak iz prvog *Manifesta nadrealizma* (1924), u kojem Breton naziva nadrealistima, u ovom ili onom smislu, razne ličnosti koje je smatrao za uzore i preteče (str. 36–37 postojećeg prevoda, Bagdala, Kruševac, 1979):

„Swift je nadrealista u zlobi.
Sad je nadrealista u sadizmu.
Šatobrijan je nadrealista u egzotici.
Konstan je nadrealista u politici.
Igo je nadrealista kada nije glup (...) Po je nadrealista u avanturi.
Bodler je nadrealista u moralu.
Rembo is nadrealista u životnoj praksi i svemu ostalom (...)
Žari je nadrealista u apsintu (...)
Vaše je nadrealista u meni.
Reverdi je nadrealista u sebi (...)
Rusel je nadrealista u anegdoti“, itd.

Ovaj Deborov tekst nije parodija toga već preuzimanje iste forme, da bi se preneli neki drugi odnosi. I pored upornih, bespoštednih kritika nadrealizma, nijedan drugi korpus ideja nije imao tako veliki uticaj na letriste-situacioniste (dakle, prvo nadrealizam, tek onda marksizam, Hegel, Lukač, Korš, Lefevr, itd.), i to ne samo zato što su preko nadrealizma otkrili i dadu, Kravana i Lotreamona, o kojima su uvek pisali s mnogo više naklonosti (dada) ili ih stavljali izvan svake kritike (Kravan, Lotreamon). Na sličan način Letristička internacionala će kasnije „divertirati“ nadrealistički tekst „*Predlog za iracionalno ulepšavanje grada*“ („*Sur certaines possibilités d’embellissement irrationnel d’une ville*“, *Le surréalisme au service de la révolution*, no 6, 15. V 1933), što će kod njih postati „Planovi za racionalno ulepšavanje grada Pariza“ (*Potlač* br. 23, 13. X 1955). Spisak drugih pozajmica i inverzija zaista je dugačak.

Ovaj nacrt će se pojaviti kao tekst „Vežba iz psihogeografije“, u *Potlaču* br. 2 (29. VI 1954):

Deborovo pismo Ivanu Ščeglovu (Ivan Chtcheglov, Gilles Ivain), od 23. novembra 1953.

Prvi list

Ponedjeljak

Projet d'un article - détournement
de Breton

CAVEAU DE FAMILLE
ou ^{peut-être} ^{probablement} ^{POSTE DES VIOLETTES} ①
DANGER DE MORT

En voyez suggestions pour l'inspiration

Pirandello est psychogéographique dans l'escalier
Claude Lorraine " " dans la mise
en présence d'un quartier de Palais
et de la mer.

Le Facteur cheval est psychogéographique dans l'
Architecture
Arthur Cravan " " dans la derrière presse
Jacques Vaché " " dans l'Habilleme^{nt}

Jack l'Eventreur est probablement psychogéographique
dans l'amour.

Louis de Bouriere est psychogéographique dans la
St just est un peu " " dans la politique.
(royauté)

Madeline Reiner est nettement psychogéographique
dans le suicide ②

André Breton est vraiment psychogéographique dans la
recherche.

Et Leo Cassil dans le Voyage, Edgar Poe
dans le voyage. Et Villiers de l'Isle
Adam dans l'agonie; Evariste Galois dans
la mathématique.

Henry de Beauvoir est peut-être psychogéographique
dans le mariage.

STUPEFIANT

1) inscription découverte en Avril 50, sur un transformateur à Camés.
Le même jour (Dimanche de Pâques) à la même heure je pense
avait lieu le scandale de N-Dame. Je découvre seulement à
l'instant, en ouvrant cette note, l'effrayant rapport. J'avais
d'abord écrit Avril 51

2) Voir HURLEMENTS EN FAVEUR DE SADE.

Dragi Ivane,

Primio tvoje poslednje radne beleške i naročito predivnu razglednicu. (Pitam se kako te stvari uopšte „idu“. Pošte su lepo uređene i bedno plaćene.) Odgovaram ti naširoko, ali to je ipak zamorno, za razliku od dobrog razgovora-prolaska, posle dvadesetog malog ru- ma. Ovako ćemo očigledno više upamtiti... možda (u ovom pismu ti šaljem najmanje dva prikaza – objašnjenje i iskorišćavanje prvih otkrića). Ali, kad pomislim na Žaka Vašea, čija su lepa pisma bila opširno obrazloženje beskorisnosti pisanja. Što je tačno, a opet, kad pogledaš, kakav loš kraj...

U redu. Sve sam više uveren da su nadrealističke ambicije samo jedan pokušaj da se ostvari deo onoga što želimo.

cf. (uporedi): moć koju su pridavali poeziji, njihova očekivanja, izbledeli okultizam njihove senilnosti, njihovo *potpuno nepoznavanje* političke ekonomije, njihovo *duboko nerazumevanje evolucije umetnosti* – u kojoj su inače tako briljantno učestvovali. Ali, simptomatično je da Breton ne misli ništa, ne zna ništa, nema šta da kaže o romanu – o pozorištu – o muzici (i sasvim malo o filmu). U tim disciplinama, on ignoriše Džojso, ignoriše Pirandela, ignoriše čak i Erika Satija, čiji ga je život morao dotaći.¹ Nikada nije bio u stanju da interveniše u tim umetnostima, osim moralnim osudama na osnovu ličnosti autora, što je idiotski (*grubo* se slažem s moral-

¹ Kao što ga ja ipak dotakao: u belešci od 16. VI 1955, Breton se osvrće na Satija, s najdubljom žalom zbog sukoba i nerazumevanja iz prošlosti – delom i usled njegove čuvene i zaista totalne nemuzikalnosti. Ali, ta beleška je ostala neobjavljena za Bretonovog života. Videti (kompletnu belešku), <http://www.erik-satie.com/tag/andre-breton/> ili rukopis, <http://www.andrebreton.fr/work/56600100505260>.

nim stavom nadrealizma, ali ne i s konfuznim načinom na koji ga je primenjivao u kritici umetnosti). Na primer, jedan od najvećih filmskih stvaralaca, Grifit (David Wark Griffith), bio je rasista. To je tip koji treba streljati na licu mesta, ali *Rođenje nacije* (The Birth of a Nation, 1915), iako slavi Kju Kluks Klan, jedan je od deset najvećih filmova ikada snimljenih.

Ista nemoć navela je i grupu mlađih nadrealista da nedavno (1951) napadnu Bresona (jedinog reditelja koji se jedva usudio da predvidi prvenstvo reči nad slikom) zato što je našao da napravi film od *Dnevnika jednog seoskog sveštenika*.² Branili smo Bresona prilično žestoko, iako lično mislim da mu je film dosadan kao kiša, pored toga što *zaista* mrzim kada se pravi film o popovima. Razumeš?

Sve to (inače uključeno u moj članak, kao KRITIKA REVOLUCIJE)³ govori da tu prezrivu distancu prema estetici, s kojom se nadrealizam poigravao, nismo uopšte preuzeli od njega već od DADA.

Dada je, a ne nadrealizam, ta koja se smeje *pesničkim izvorima* i koja je pokrenula to stanje duha – i dalje *delotvorno* – koje danas deli prvi kreten koji naiđe: večito glupiranje Menziona (Jean-Michel Mension), Lebe (René Leibé) koji raskida s pretposlednjim konformizmom, samo zato da bi se valjao u onom poslednjem (iz ovoga nećemo izaći živi... voleti ili ne voleti nekog muškarca ili ženu...)⁴

*

---

² Roman Žorža Bernanos (Georges Bernanos, 1888–1948), *Journal d'un curé de campagne*, iz 1936, po kojem je Breson (Robert Bresson, 1901–1999) snimio istoimeni film (1951).

³ Nejasno je na koji članak Debor misli. Tematski, to bi mogao biti „Manifest o konstruisanju situacija (Manifeste pour une construction de situations)“, iz septembra 1953, koji je ostao neobjavljen, ali čiji je nacrt kružio među članovima LI – i koji će se razviti u „Izveštaj o konstruisanju situacija“, iz 1957, osnivački dokument Situacionističke internacionale. Videti prevod.

⁴ Menzionove reči iz tekstova „Fragmenti potrage za novim oblicima ponašanja“ („U svakom slučaju, iz ovoga nećemo izaći živi“) i „Generalni štrajk“ („Vo-

cf. Apoliner: „Stekoh najzad pravo da pozdravim bića koja ne poznajem“, i takođe, „Opevam radosti lutanja i slasnu smrt od njega“.¹²

Nesumnjivo veliki preteča nomadizma.

Konzervativna misao gleda s *negodovanjem* na te slučajne susrete, ne toliko s neposredno moralnog stanovišta (seksualnog, na primer) već, čini mi se, zato što u njima vidi NAPAD NA HILJADUGODIŠNJI POREDAK.

Napomena

Slede faksimili trećeg i četvrtog lista Deborovog pisma, s nekoliko prevedenih detalja. Ova verzija je preuzeta iz Deborovih „Sabranih dela“ (*Oeuvres*, Gallimard, 2006), ali detaljniji prepis, zajedno s još nekim ranim dokumentima i prepiskom, koji nisu obuhvaćeni drugim izdanjima, trebalo bi da se nalazi u knjizi Guy Debord, *Le marquis de Sade a des yeux de fille de beaux yeux pour faire sauter les ponts*, Fayard, Paris, 2004 – koju još nismo nabavili... (AG)

Treći list

Nacrt za divertirani članak s Bretonovim tekstom (a), pod naslovom PORODIČNI PODRUM (Caveau de famille, precrtano) ili, verovatnije, OPASNO PO ŽIVOT, PORUKA OD LJUBIČICA (Danger de mort poste des Violettes) (b)

---

¹² Guillaume Apollinaire, „Le musicien de Saint-Merry“, *Calligrammes (Ondes)*, 1918. Gijom Apoliner, „Svirač iz Sen-Merija“, *Red i pustolovina*, preveo i priredio Nikola Bertolino, BIGZ, Beograd, 1974, str. 151.

Šta misliš o tome? Daj i Duplom V. (Vagonu)⁸ da pročita.

(U pismu, sa strane, okomito: Divertiran izveštaj Vrhovne komisije za kolektivne ugovore o egzistencijalnom minimumu za NEKVALIFIKOVANE RADNIKE.)⁹

*

Na brzinu, još nekoliko ideja, koje ti prilažem za meditaciju.

Teorija o univerzumima-ostrovima (univers-îles) (teorija koja spada u psihogeografsku sociologiju).

Zapažanje: poznajemo svega nekolicinu ljudi; čak i oni koji imaju „mnogo poznanstava“ – a mi ih imamo poprilično – imaju ih u jednom miljeu, ili u najviše dva-tri.

Odatle → značaj ljudi, potrebno je mnogo vremena da bismo počeli da se viđamo, da razgovaramo s njima, da ih volimo ili preziremo.

Rešenje (koje su neki letristi već konkretno izneli i *iskusili*): NOMADSKI PROLAZAK.

(U pismu, sa strane, okomito, celom dužinom: Veliki grad je akumulacija proizvođača i specijalizovanih agenata – to nije akumulacija individua koje se međusobno poznaju. Na primer, Marselj je mogao da se razvije u sve potpuniji industrijski kompleks, a da se neko ko je živeo u Marselju viđao sa svega troje ljudi – ili manje.)

(Razmisli, SVP,¹⁰ o svom bogatstvu fraze, „En rupture de ban“.¹¹)

Enciklopedijske reference: svaka društvena ćelija se razvija u svojoj izolaciji – spora evolucija horde, porodice, srednjovekovnog SELA (u ekonomskoj autarhiji).

Preokret danas omogućavaju ekonomija (internacionalizam) i tehnika (transportna sredstva), ali on se NAMEĆE i u sferi običaja.

⁸ Nadimak Gaetana M. Langlea (Gaëtan M. Langlais, „Double W“, „Double Wagon“).

⁹ Videti i tekst „Minimum života (Le minimum de la vie)“, *Potlač* br. 4, 13. VII 1954, u okviru bukleta *Veliki Potlač*.

¹⁰ „S'il vous plaît“, „molim (vas)“.

¹¹ U suprotnosti s propisima (zakonom, pravilima ponašanja, itd.).

Potpuno se slažem s poslednjim vestima iz tvog pisma. To će biti zabavno. Šta? Kako? ODMAH!

*

→ O morfologiji – slučaj Ivič⁵ možda takođe spada u taj domen (možda posebno?).

Ne može se biti Ivič i imati lokne. – Zar ne?

Zašto nas privlače određene forme?

Ako pođemo samo od lica devojaka, tu se javljaju izbori koji s *logičkog* stanovišta mogu biti samo potpuno zapanjujući.

Iskreno, *nijedna* „kraljica lepote“, i *skoro nijedna* filmska glumica, meni ne izgleda lepo, niti čak *poželjno*, u najjačem smislu te reči.

S druge strane, skoro sve devojke kojima sam bio privržen, po pravilu su, možda, izgledale obično.

„Lepo izvajane“, da, ali, šta osim toga?

(Kada je jednom odgovarao na upitnik „Frans soara“ o „idealnoj ženi“, Volman je izdvojio glas, kao glavnu crtu njenog šarma. Su-tradan, kada su ga opet pitali kako vidi idealnu ženu, opredelio za tip ćutljive nevinosti. I šta sad?)

*

leti ili ne voleti nekog muškarca ili ženu je jedno te isto“), obavljenih u LI br. 2 (februar 1953). Do kraja te godine, odnos sa Menzionom je očigledno počeo da se zaoštrava.

⁵ Deo interne mitologije LI: „Ivič“ se prvi put pojavljuje u jednoj frazi iz filma „Urlici u slavu de Sada“; zatim i kao dodatak imenu Mišel Bernštajn (Michèle-Ivič Bernstein), u potpisu jednog teksta iz *Potlača* br. 3 (1954). Provlači se kroz tekstove LI, otprilike, do kraja leta 1954, u raznim aluzijama ili nekim igrama sa „divertiranim“ rečenicama – kao u tekstu „Dve fraze divertirane za Ivič (Deux phrases détournées pour Ivič)“, iz *Potlača* br. 2, 29. VI 1954, koji se poigrava Remboovom pesmom *Večnost* (L'éternité, 1872) – i onda nestaje. Videti i tekst „Délimitation du mythe“ (nije preveden), *Potlatch* no 6, 27. VII 1954 (André-Frank Cornord), koji ispreda celu legendu o njoj. U prvom izdanju našeg prevoda „Urlika“ javlja se u muškom rodu, što je greška; svi ti detalji nisu se mogli brzo pohvatati.

Kada se Bido (Georges Bidault) srušio mrtav pijan u Predstavničkom domu (20. III 1953), to je stvarno bilo smešno. Moja baka je valjda jedina žena u Francuskoj koja veruje da je to bilo zbog „preopterećenosti“. Rekao sam joj: ja se tako „preopteretim“ svake noći.

Drugi list

Nekoliko beleški za lično uživanje Ž. I. (Žila Ivena)
(koje još čekaju na širu publiku)

NACRT LETRISTRIČKOG EKONOMSKOG STATUTA O OSNOVNIM ŽIVOTNIM POTREBAMA

(Projet de statut économique du lettriste de base)

1 – Nacrt teksta, najverovatnije za časopis (u okviru pregleda letrističkih aktivnosti, gde bi komotno bilo rečeno kako su nas razvijanje i razmatranje tog projekta zaokupljali punih šest meseci – neverovatno! – što objašnjava kašnjenje broja i nedostatak vesti o zbivanjima tokom jeseni).

Ukupna minimalna lična potrošnja, prilagođena rastu cena standardnih artikala, biće određena po nahodanju zainteresovanih.

NA PETOGODIŠNJEM NIVOU

Produkcija jednog dugometražnog filma 35 mm
Produkcija dva kratkometražna filma 35 mm
Iskorišćavanje 10000 m filmske trake od 16 mm
Prolazak preko kontinenta

NA GODIŠNJEM NIVOU

900 litara običnog vina
3 kilograma narkotika
5000 km pređenih vozom
1000 km pređenih taksijem
Platna i boje za 150 m² slika

NA MESEČNOM NIVOU

1 hotelska soba (sa tekućom vodom)
4 broja „Libertera“ (Le Monde libertaire)⁶
10 odlazaka u bioskop
30 kuskusa (bez mesa), u ulici K. Priva (Rue Xavier-Privas)
30 kafa sa šlagom, u kafeu „Dipon-Latin“
30 sendviča u baru „Tonal“

Ovaj statut je ratifikovao letristički Prezidijum, dana...

Odbijeni su amandmani G. E. Debora (o izgradnji jednog arhitektonskog kompleksa svakih pet godina) i G. Langlea (o uvozu najmanje jedne Kineskinje godišnje).⁷ Većina je glasala i protiv plana G. Langlea, koji nije uključivao potrošnju hašiša, u okviru godišnjeg minimuma od 3 kg narkotika.

*

⁶ Časopis Anarhističke federacije (Fédération anarchiste).

⁷ Nejasno, ali doslovno prevedeno: „... l'importation d'au moins une Chinoise par an.“